

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ

28.11.2024

VALTIONEUVOSTON PERIAATEPÄÄTÖS HELSINGIN, TAMPEREEN, TURUN, OULUN, JYVÄSKYLÄN, KUOPION JA LAHDEN KAUPUNKISEUTUJEN KUNTIEN KANSSA SOLMITTAVISTA MAANKÄYTÖN, ASUMISEN JA LIIKENTEEN (MAL-) SOPIMUKSISTA**Johdanto**

Valtio solmii maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL-) sopimukset Helsingin, Tampereen, Turun, Oulun, Lahden, Jyväskylän ja Kuopion kaupunkiseutujen kanssa. MAL-sopimukset ovat 12-vuotisia siten, että toimenpiteet sovitaan ja sopimukset päivitetään neljän vuoden välein.

MAL-sopimusten sopijaosapuolia ovat kaupunkiseutujen kunnat sekä ympäristöministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, valtiovarainministeriö, Väylävirasto, Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom), kunkin alueen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) ja Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus (ARA). Helsingin seudulla sopijaosapuolena on myös Helsingin seudun liikenne (HSL), Tampereen seudulla Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä, Oulun seudulla Pohjois-Pohjanmaan liitto ja Lahden seudulla Päijät-Hämeen liitto.

Sopimukset ovat luonteeltaan aiesopimuksia. Sopimusmenettelyn tarkoituksena on sellaisten toimenpiteiden ja tavoitteiden tunnistaminen, joihin sekä kaupunkiseutujen kunnat että valtio sitoutuvat ja kohdistavat resursseja. Valtio osallistuu MAL-sopimusten toimenpiteiden rahoitukseen julkisen talouden suunnitelman ja talousarvion puitteissa, ja sopimusten toimenpiteiden rahoituksesta päätetään julkisen talouden suunnitelman sekä talousarvion valmistelun yhteydessä. Valtion sitoutumisen ja rahoitukseen osallistumisen ehtona on sopimuksissa sovittavien toimenpiteiden toteuttaminen.

MAL-sopimuksissa valtio sitoutuu rahoittamaan kaupunkiseutujen kasvua ja saavutettavuutta tukevia liikenneinvestointeja. Vastineeksi kaupunkiseutujen kunnat sitoutuvat esimerkiksi luomaan edellytyksiä riittävälle asuntotuotannolle sekä kestäväälle yhdyskuntarakenteelle ja liikennejärjestelmälle.

Valtio-osapuolen sitoutuminen sopimukseen vahvistetaan valtioneuvoston periaatepäätöksellä. Kaupunkiseutujen kunnat ja kuntayhtymät hyväksyvät sopimukset omien kunnallisten päätöksentekomenettelyjensä mukaisesti.

MAL-sopimusten lähtökohdat

MAL-sopimukset ovat sopimuksia, jotka valtio solmii seitsemän suurimman kaupunkiseudun kanssa. Näillä kaupunkiseuduilla asuu yli puolet suomalaisista.

Kaupungistumisen jatkuessa väestö keskittyy yhä enenevässä määrin suurimmille kaupunkiseuduille. Tämän takia kaupunkiseutujen kehityksellä on suuri merkitys koko maan talouden ja elinvoimaisuuden kannalta.

Valtio voi osaltaan MAL-sopimusmenettelyllä tukea kaupunkiseutuja strategisten valintojen tekemisessä ja niiden toteuttamisessa maankäytön, asumisen ja liikenteen ratkaisujen osalta. Ratkaisuilla luodaan kaupunkiseutujen elinvoimaisuutta, kestävyyttä ja toiminnallisuutta vahvistavaa yhdyskuntarakennetta ja liikennejärjestelmää.

MAL-sopimuksissa tarkastellaan maankäytön, asumisen ja liikenteen kysymyksiä seudullisena kokonaisuutena. Maankäytön, asumisen ja liikenteen ratkaisuja on perusteltua tarkastella yhdessä, sillä ne kytkeytyvät toisiinsa. Etenkin suurimpien kaupunkiseutujen kestävyiden ja toimivuuden kannalta keskeisiä haasteita ovat pula asunnoista ja asumisen korkea hinta, minkä on nähty jarruttavan kaupunkiseutujen taloudellista kehitystä. Tarpeita vastaavalla asuntokaavoituksella ja -tuotannolla sekä maankäyttöä, asumista ja liikennejärjestelmää yhteensovittamalla voidaan tukea elinvoimaisuutta, arjen sujuvuutta ja kestäviä liikkumistapavalintoja.

Kaupunkiseudut muodostavat kuntarajat ylittäviä toiminnallisia kokonaisuuksia, minkä takia maankäytön, asumisen ja liikenteen kysymyksiä on perusteltua tarkastella seudullisena kokonaisuutena. Tämän takia kaupunkiseutujen kehittäminen vaatii myös hallintorajat ylittävää yhteistyötä. MAL-sopimukset ovat osoittautuneet tehokkaaksi välineeksi tukea kaupunkiseutujen kuntien keskinäistä yhteistyötä sekä kaupunkiseutujen ja valtion välistä kumppanuutta, joka tähtää kaupunkiseutujen pitkäjänteiseen kehittämiseen.

Ensimmäiset MAL-aiesopimukset solmittiin Tampereen seudulla vuosiksi 2011–12 ja 2013–15, Helsingin ja Turun seuduilla kaudeksi 2012–15 ja Oulun seudulla kaudeksi 2013–15. Sopimukset laajenivat Jyväskylän, Kuopion ja Lahden kaupunkiseuduille keväällä 2021.

MAL-sopimusten tavoitteet

MAL-sopimusten toimenpiteillä edistetään tarpeita vastaavaa asuntokaavoitusta ja asuntotuotantoa, liikennejärjestelmän ja -investointien ja maankäytön yhteensovittamista sekä kestävästä yhdyskuntarakennetta ja liikennejärjestelmää. MAL-sopimuksissa huomioidaan kaupunkiseutujen kasvun ja saavutettavuuden kannalta keskeiset infrastruktuuri- ja asuntotuotantoinvestoinnit. Sopimusten tavoitteena on myös edistää liikennejärjestelmän digitalisaatiota ja liikenneturvallisuutta, ehkäistä segregatiota ja asunnottomuutta sekä tukea elinkeinoelämän elinvoimaisuutta, asuinalueiden monimuotoisuutta ja alueiden asuntokannan monipuolisuutta.

MAL-sopimukset ovat keskeinen väline valtion ja kaupunkiseutujen kuntien välisen kumppanuusyhteistyön toteuttamiseksi. Sopimuksissa osapuolet sitoutuvat seudun kehittämistä koskeviin osapuolten yhteisiin tavoitteisiin ja niiden edellyttämiin toimenpiteisiin. Sopimuksilla vahvistetaan samalla myös seutujen kuntien keskinäistä yhteistyötä ja suunnitteluyhteistyön jatkuvuutta.

MAL-sopimusten keskeiset toimenpiteet

Helsingin seutu

Pitkän aikavälin tavoitteena on, että Helsingin seudulle valmistuu keskimäärin 16 500 uutta asuntoa vuodessa. Asuntotuotantotavoitteen seurannassa otetaan huomioon kuntien toiminnasta riippumattomat tekijät mm. suhdannetilanne. Seudulle on arvioitu valmistuvan keskimäärin 10 000 asuntoa vuodessa vuosina 2024–2027.

Vantaan ja Helsingin kaupungit käynnistävät Vantaan ratikan toteutuksen hankesuunnitelman mukaisesti. Vantaan ratikan hankesuunnitelman mukainen kokonaiskustannusarvio on 606 milj. euroa, josta kiinteästi raitiotien rakentamiseen liittyviä kustannuksia tällä hetkellä on tunnistettu olevan 594 milj. euroa. Valtio avustaa Vantaan ratikan kiinteästi raitiotien rakentamiseen liittyvistä kustannuksista (sis. yhdysraideparin varikolle) enintään 30 % ja enintään 144,1 milj. euroa.

Vantaalla sijaitseva Santaradan huoltoraide ja kuormauspaikka siirretään uuteen sijaintiin Hosantielle. Kuormauspaikan siirto liittyy Vantaan raitiotien rakentamiseen ja mahdollistaa asuntorakentamista raitiotien varrella. Valtio luovuttaa ehdollisesti Hakkilan teollisuustontit, Hakkilan kuormauspaikan sekä Santaradan alueet Vantaan kaupungille ilman erillistä rahallista korvausta. Vantaan kaupunki luovuttaa Hosantien ratkaisun vaatimat maa-alueet Väylävirastolle.

Valtio osoittaa yhteensä 15 milj. euroa vuosina 2025–2028 valtion rataverkon asemien korjaus- ja parantamistoimenpiteiden suunnitteluun ja toteutukseen Helsingin kaupungin alueella. Valtion rahoitus kohdistuu valtion omistuksessa ja vastuulla olevaan infrastruktuuriin. Helsingin kaupunki

toteuttaa vastaavilla asemilla tarvittavia toimenpiteitä oman infrastruktuurinsa osalta omalla rahoituksellaan.

Valtio sitoutuu avustamaan Helsingin kaupungin rahoitusvastuulla olevien metro- ja juna-asemien peruskorjauksen ja parantamisen toteuttamisesta vuosina 2024–2028 syntyneitä kustannuksia yhteensä enintään 15 milj. eurolla ja enintään 30 %:n rahoitusosuudella asemakohtaisesti.

Valtio avustaa Helsingin seudun julkisen henkilöliikenteen palveluita 18,8 milj. eurolla vuosina 2024–2027. Valtionavustuksen edellytyksenä on, että kaupunkiseutu toteuttaa sopimuksessa esitettyjä joukkoliikennejärjestelmän kehittämistoimenpiteitä.

Valtio ja kunnat edistävät raskaan liikenteen taukopaikkojen toteutumista elinkeinoelämän kuljetusten tarpeisiin. Valtio varautuu varaamaan rahoitusta taukopaikkojen toteutukseen seudulla taukopaikkojen mahdollistavien kaavojen ja tiesuunnitelmien valmistuttua.

Valtio osoittaa yhteensä 17,8 milj. euroa vuosina 2025–2028 valtion väyläverkon pieniin yhteisrahoitteisiin parantamishankkeisiin (mm. liikenneturvallisuuden edistäminen) ja 2 milj. euroa valtion väyläverkon yhteisiin suunnittelukohteisiin KUUMA-seudulla.

Valtio yhdessä Helsingin kaupungin kanssa kehittää Lahdenväylää (vt 4) välillä Kehä I–Kehä III ja Ilmasillan eritasoliittymää tiesuunnitelman mukaisesti. Valtatien 4 toimenpiteiden kokonaiskustannusarvio on 138,1 milj. euroa. Valtion osuus näistä kustannuksista on enintään 64 milj. euroa. Hanke toteutetaan yhteisrahoitteisena Helsingin kaupungin kanssa.

Valtio käynnistää Kehä I:n (mt 101) parantamisen Maarinsolmun kohdalla Espoossa. Hankkeen kustannusarvio on noin 59,1 milj. euroa, josta valtion osuus on enintään 33,7 milj. euroa. Hanke toteutetaan yhteisrahoitteisena Espoon kaupungin kanssa.

Valtio varautuu toteuttamaan kt 51 Länsiväylällä sijaitsevan Koivusaaren eritasoliittymän. Hankkeen kustannusarvio on noin 52 milj. euroa. Valtion rahoitus hankkeelle on enintään 14,3 milj. euroa ja lopusta vastaa Helsingin kaupunki.

Valtio kohdentaa Kauniaisten kaupungille Rantaradan baanin toteutukseen enintään 2,6 milj. euroa. Baanin Kauniaisten kaupungin alueelle sijoittuvan osuuden kustannusarvio on 6 milj. euroa.

Kunnat varmistavat valtakunnallisen ja lähijunaliikenteen kehittämisen toteuttamalla kolme uutta lähijunaliikenteen varikkoa junaliikenteen tarpeisiin perustuen. Valtio sitoutuu tarvittaessa uudelleenbudjetoimaan lähijunaliikennealueen varikoiden suunnitteluun kohdistuvan noin 2 973 000 euron avustuksen, joka on vanhenemassa vuosien 2024–2027 aikana.

Espoon kaupunki ja Kirkkonummen kunta käynnistävät kumpikin lähijunaliikenteen varikon kaavoituksen omilla alueillaan viimeistään vuoden 2025 aikana. Tavoitteena on, että varikon toteutuksen mahdollistavat kaavat etenevät niin, että vuoden 2027 loppuun mennessä voidaan päättää liikenteellisen tarkastelun, toiminnallisuuden ja kustannusarvioiden perusteella minne varikko toteutetaan. Valtio sitoutuu selvittämään yhteistyössä Espoon kaupungin ja Kirkkonummen kunnan kanssa Rantaradan läheisyydessä Espoossa ja Kirkkonummella sijaitsevien valtion omistuksessa olevien kiinteistöjen myymisen edellytyksiä Espoon kaupungille ja Kirkkonummen kunnalle. Kiinteistöjen Espoolle tai Kirkkonummelle myymisen ehtona on, että päätös Rantaradan lähijunaliikenteen varikon toteuttamispaikasta on tehty.

Valtio sitoutuu selvittämään yhdessä Helsingin kaupungin kanssa edellytyksiä Ilmalan alueen maankäytön muutoksille eri aikajännteillä.

Tampereen seutu

Tampereen kaupunkiseudun kuntien tavoitteena on, että seudulle rakennetaan 2024–27 vähintään 13 400 asuntoa.

Tampere ja Pirkkala jatkavat Pirkkala-Linnainmaa-raitiotien suunnittelua ja käynnistävät vaiheen 1 Partola-Niihama-yhteysvälin toteutuksen. Valtio sitoutuu Pirkkala-Linnainmaa raitiotien suunnittelun ja Partola-Niihama-yhteysvälin toteutuksen rahoitukseen sopimuskaudella 2024–2027 yhteensä enintään 55 milj. eurolla. Raitiotien toteutuksen valtionavustus voi olla enintään 30 % Partola-Niihama-yhteysvälin kiinteästi raitiotien rakentamiseen ja varikkoon liittyvistä kustannuksista ja Pirkkala-Linnainmaa-yhteysvälin suunnittelukustannuksista. Lisäksi ELY-keskukselle varataan 3 milj. euroa Kaupin kampuksen alikulun toteutussuunnitteluun ja rakentamiseen sekä Niihaman pysäkin (Jaakonmäenkadun) alikulun toteutussuunnitteluun, jotka kytkeytyvät Partola-Niihama-yhteysvälin toteutukseen.

Valtio sitoutuu Lielähti-Ylöjärvi raitiotien suunnittelun rahoitukseen enintään 0,5 milj. eurolla.

Seudun kunnat ja valtio edistävät kaupunkiseudun asema- ja seisakeverkoston laajentamista. Valtio osallistuu seisakkeiden esi- ja ratasuunnitteluun sekä toteutukseen vuosina 2025–2028 yhteensä enintään 4 milj. eurolla, joista noin puolet kohdentuu suunnitteluun ja puolet toteutukseen. Valtio ja kunnat suunnittelevat asemanseutuja ja seisakkeita 50–50 kustannusjaolla.

Valtio osoittaa yhteensä enintään 2,5 milj. euroa vuosina 2025–2028 valtion väyläverkon pieniin yhteisrahoitteisiin parantamishankkeisiin (mm. liikenneturvallisuuden edistäminen).

Valtio avustaa Tampereen seudun julkisen henkilöliikenteen palveluita 8,06 milj. eurolla 2024–2027. Valtionavustuksen edellytyksenä on, että kaupunkiseutu toteuttaa sopimuksessa esitettyjä joukkoliikennejärjestelmän kehittämistoimenpiteitä.

Turun seutu

Turun MAL-kaupunkiseudun kuntien tavoitteena on mahdollistaa vuosina 2024–2027 yhteensä noin 14 000 asunnon rakentaminen suhdannetilanne huomioiden.

Valtio osallistuu Turun raitiotien suunnittelukustannuksiin sekä joukkoliikennekäytävän toteuttamista edistäviin rakennuskustannuksiin enintään 30 %:n osuudella ja maksimissaan 10 milj. eurolla. Valtio sitoutuu tarvittaessa uudelleenbudjetoimaan Turun raitiotien suunnitteluun kohdistuvan noin 4,3 milj. euron avustuksen, joka on vanhenemassa sopimuskauden aikana.

Valtio avustaa Turun seudun julkisen henkilöliikenteen palveluita vuosina 2024–2027 yhteensä 6,87 milj. eurolla. Valtionavustuksen edellytyksenä on, että Turun MAL-kaupunkiseutu toteuttaa sopimuksessa esitettyjä joukkoliikennejärjestelmän kehittämistoimenpiteitä.

Turun satamaa kehitetään mahdollistamalla uudet liikennejärjestelyt ja toteuttamalla vanhan ratayhteyden korvaava uusi henkilöraide. Hanke toteutetaan valtion ja Turun kaupungin yhteishankkeena siten, että valtion osuus on enintään 11 milj. euroa.

Valtio rahoittaa E18 Turun kehätien kehittämistä Raision keskustassa enintään 190 milj. eurolla, josta 45 milj. euroa rahoitetaan MAL-sopimuksen rahoituksella. Hankkeen kokonaiskustannusarvio on 235 milj. euroa ja se toteutetaan yhteisrahoitteisena Raision kaupungin kanssa.

Valtio rahoittaa Mt 180 kehittämistä välillä Kurkela–Kuusisto enintään 103,2 milj. eurolla, josta 12 milj. euroa rahoitetaan MAL-sopimuksen rahoituksella. Hankkeen kokonaiskustannusarvio on 113,2 milj. euroa ja se toteutetaan yhteisrahoitteisena Kaarinan kaupungin kanssa.

Turun kaupunki edistää yhteistyössä valtion kanssa Itäharjun ja Kupittaan yhdistävän Kupittaan kärjen joukkoliikenneyhteyden toteuttamista. Valtion osuus koko hankkeesta on enintään 10 milj. euroa.

Oulun seutu

Tavoitteena on, että Oulun seudulle valmistuu 8 000 uutta asuntoa kauden 2024–2027 aikana suhdannetilanne huomioiden.

Valtio avustaa Oulun seudun julkisen henkilöliikenteen palveluita 5,12 milj. eurolla sopimuskaudella 2024–2027. Valtionavustuksen edellytyksenä on, että kaupunkiseutu toteuttaa sopimuksessa esitettyjä joukkoliikennejärjestelmän kehittämistoimenpiteitä.

Valtio osoittaa vuosina 2025–2028 alueellisen junaliikenteen edellyttämien seisakkeiden suunnitteluun ja investointeihin enintään 3,7 milj. euroa. Edellytyksenä on kuntien yhteisrahoitteisuus sekä pitkän aikavälin näkyvä junaliikenteen toteutumisesta.

Valtio toteuttaa Oulun henkilöratapihan kehityshankkeen. Hankkeen kustannusarvio on 33,4 milj. euroa. Valtio rahoittaa Oulun henkilöratapihahanketta enintään 24,5 milj. eurolla. Hanke toteutetaan yhteisrahoitteisena Oulun kaupungin kanssa.

Valtio toteuttaa valtatie 4 lin ohitustien (valtion osuus 3,6 miljoonaa euroa) ja valtatie 20 Korvenkylä-Kiiminki (valtion osuus enintään 2,4 miljoonaa euroa ja Oulun kaupungin osuus 0,6 miljoonaa euroa) tiesuunnitteluhankkeet.

Valtio osoittaa yhteensä 10,3 milj. euroa vuosina 2025–2028 valtion väyläverkon pieniin yhteisrahoitteisiin parantamishankkeisiin (mm. liikenneturvallisuuden edistäminen) Oulun seudulla.

Jyväskylän seutu

Jyväskylän seudun kuntien tavoitteena on 5 000 valmistunutta asuntoa kauden 2024–2027 aikana suhdannetilanne huomioiden.

Valtio avustaa Jyväskylän seudun julkisen henkilöliikenteen palveluita sopimuskaudella 2024–2027 8,2 milj. eurolla. Valtio tukee Jyväskylän seudun tieliikenteen viranomaisalueen laajentumista siirtymäajan vuosien 2024–2027 aikana 800 000 eurolla / vuosi, mikä sisältyy edellä esitettyyn kokonaisrahoitukseen. Valtionavustuksen edellytyksenä on, että Jyväskylän kaupunkiseutu toteuttaa sopimuksessa esitettyjä joukkoliikennejärjestelmän kehittämistoimenpiteitä.

Valtio osoittaa yhteensä 0,5 milj. euroa vuosina 2025–2028 valtion väyläverkon pieniin parantamishankkeisiin (mm. liikenneturvallisuuden edistäminen) Jyväskylän seudulla.

Jyväskylän Palokassa toteutetaan hankekokonaisuus valtatie 4 Palokan eritasoliittymän kohdalla. Hankkeen kokonaiskustannusarvio on 26,5 milj. euroa ja se toteutetaan valtion ja Jyväskylän

kaupungin yhteishankkeena. Valtion rahoitusosuus koko hankkeen kustannuksista on 15,5 milj. euroa.

Kuopion seutu

Kuopion seudun kuntien tavoitteena on 4 800 asunnon tuotanto vuosina 2024–2027, eli 1 200 asuntoa vuodessa, suhdannetilanne huomioiden.

Valtio avustaa Kuopion seudun julkisen henkilöliikenteen palveluita vuosina 2024–2027 yhteensä 4,4 milj. eurolla. Valtionavustuksen edellytyksenä on, että Kuopion kaupunkiseutu toteuttaa sopimuksessa esitettyjä joukkoliikennejärjestelmän kehittämistoimenpiteitä.

Valtio osoittaa yhteensä 10 milj. euroa vuosina 2025–2028 valtion väyläverkon pieniin parantamishankkeisiin (mm. liikenneturvallisuuden edistäminen) Kuopion seudulla.

Lahden seutu

Lahden seudun kuntien tavoitteena on, että seudulle valmistuu noin 2 400 asuntoa sopimuskauden 2024–2027 aikana.

Valtio osoittaa yhteensä 10 milj. euroa vuosina 2025–2028 valtion väyläverkon pieniin yhteisrahoitteisiin parantamishankkeisiin (mm. liikenneturvallisuuden edistäminen) Lahden seudulla.

Valtio avustaa Lahden seudun julkisen henkilöliikenteen palveluita 5,8 milj. eurolla sopimuskaudella 2024–2027. Valtionavustuksen edellytyksenä on, että Lahden kaupunkiseutu toteuttaa sopimuksessa esitettyjä joukkoliikennejärjestelmän kehittämistoimenpiteitä.

Valtio toteuttaa Vt 12 Mankala-Tillola-hankkeen, jonka kokonaiskustannusarvio on 93,6 milj. euroa. Valtion osuus on korkeintaan 92 milj. euroa, josta 30 milj. euroa rahoitetaan MAL-sopimuksen rahoituksella.

MAL-sopimusten muut kuntien toimenpiteet

Edellytyksenä valtion sitoutumiselle MAL-sopimukseen on, että sopimusosapuolina olevat kunnat, tarvittaessa yhteistyössä valtion ja muiden toimijoiden kanssa, toteuttavat seuraavia toimenpiteitä:

- Kunnat varmistavat kaupunkiseutujen kasvun edellytykset riittävällä asuntotuotannolla ja asuntokaavoituksella. Kaupunkiseutujen asuntotuotantotavoitteet vuosille 2024–2027 säilytetään edellisten MAL-

sopimusten tasolla. Helsingin seudun tavoite on pitkällä tähtäimellä 16 500 asuntoa vuodessa. Seudulle on arvioitu valmistuvan 10 000 asuntoa vuodessa vuosina 2024–2027. Vuosina 2024–2027 Tampereen seudun tavoite on 13 400 asuntoa, Turun seudun tavoite on 14 000 asuntoa, Oulun seudun tavoite on 8000 asuntoa, Jyväskylän seudun tavoite on 5000 asuntoa, Lahden seudun tavoite on 2400 asuntoa ja Kuopion seudun tavoite on 4800 asuntoa.

- Kaupunkiseutujen kunnat varmistavat, että asuntotuotantoon soveltuva asemakaavavaranto vastaa vähintään viiden vuoden asuntotuotantotarvetta. Kaupunkiseutujen kunnat huolehtivat maapolitiikassa ja asemakaavoituksessa, että asuntotuotannon käynnistämisen edellytykset turvataan huomioiden rakentamisen kustannuskehitys ja kilpailu.
- Kunnat ohjaavat kaavoituksella asumisen, työpaikkojen ja palvelujen sijoittumista siten, että yhdyskuntarakenne tiivistyy ja eheytyy ja kestävän liikkumisen valinnat ovat mahdollisia. Valtion tukema asuntotuotanto kohdennetaan kestävän liikkumisen vyöhykkeille. Helsingin seudulla kunnat sijoittavat uudesta asuntotuotannosta vähintään 95 % MAL 2023 -suunnitelmassa esitetyille maankäytön ensisijaisille vyöhykkeille. Tampereen seudulla vähintään 80 % uudesta asuntotuotannosta sekä työvoima- ja palveluintensiivinen työpaikkarakentaminen kohdennetaan Rakennesuunnitelman 2040+ merkittävän kasvun vyöhykkeelle. Turun MAL-kaupunkiseudun kunnat suuntaavat vähintään 85 % uusien asemakaavojen asuinkerrosalasta maakuntakaavan kaupunki-/taajamatoimintojen kehittämisen kohdealueille. Oulun seudun kunnat ohjaavat asumisen, työpaikkojen ja palvelujen sijoittumista kaavoituksessa ensisijaisesti kestävän liikkumisen vyöhykkeille. Jyväskylän seudun kunnat sijoittavat vähintään 90 % uusien asemakaavojen asumisen kerrosalasta sekä työpaikoista sijoittuu Jyväskylän seudun MAL-kehityskuvan mukaisiin tiivistyviin ja täydentyviin taajamiin. Kuopion seudulla 80 % uuden asumisen kerrosalasta ja 60 % uudesta elinkeinorakentamisesta ohjataan keskuksiin, joukkoliikennevyöhykkeille tai vahvan joukkoliikenneverkon palvelualueelle. Lahden seudulla 90 % uusista asunnoista ja vähintään 80 % asemakaavojen asumisen kerrosalasta sijoitetaan keskustoihin ja kestävän liikkumisen kannalta hyvillä sijainneilla.
- Kunnat sitoutuvat edistämään raskaan liikenteen taukopaikkojen kaavoittamista ja raskaan liikenteen jakeluinfran kehittämistä vaihtoehtoisten käyttövoimien jakelua

koskevan AFIR-asetuksen ja Euroopan laajuista liikenneverkkoa koskevan TEN-T-asetuksen tavoitteisiin ja kuljetusten tarpeisiin vastaamiseksi. Sopimukseen sisältyy myös muita kuntien vastuulla olevia toimenpiteitä, joilla edistetään vaihtoehtoisia käyttövoimia.

- Kunnat varmistavat, että kunkin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma laaditaan Euroopan laajuisia liikenneverkkoja (TEN-T) koskevan asetuksen mukaisesti kestävän kaupunkiliikenteen suunnitelmaksi (SUMP) vuoden 2027 loppuun mennessä
- Liikenneturvallisuutta edistetään mm. suuntaamalla väyläverkon parantamishankerahoitusta liikenneturvallisuuden parantamiseen, kestävään liikkumiseen ja yhdyskuntarakenteeseen sekä muihin MAL-sopimuksen tavoitteita tukeviin hankkeisiin. Hankkeista sovitaan MAL-sopimusten toimeenpanovaiheessa.
- Kunnat kehittävät joukkoliikennettä seuduilla. Raideliikenteen kehittäminen seuduilla kytkeytyy hallitusohjelman mukaiseen henkilöjunaliikenteen markkinoiden avaamiseen tosiasialliselle kilpailulle.
- Kunnat edistävät liikennejärjestelmän tehostamista digitalisaation avulla. Toimenpiteet liittyvät mm. digitaalisen liikennetiedon yhteisten ratkaisujen kehittämiseen ja katuverkon suunnitteluun.
- Kunnat jatkavat seudullista maankäytön, asumisen ja liikennejärjestelmän yhteensovittavaa ja jatkuvaa suunnittelu-yhteistyötä ja pyrkivät yhdistämään maankäytön, asumisen ja liikennejärjestelmän seudullisen suunnittelun. Seudulliselle suunnittelu-yhteistyölle varataan riittävät resurssit.
- Kaupunkiseutujen kunnat kehittävät yhteistyössä valtion kanssa valtakunnallista MAL-sopimusten vaikuttavuuden seuranta ja suunnittelun tietopohjaa.

Periaatepäätöksen seuranta

MAL-sopimusten toteutumista seurataan vuosittain. Seuranta toteutetaan seutukohtaisesti. Seurattaviin asioihin kuuluvat sopimuksessa sovittujen toimenpiteiden sekä siinä esitettyjen tavoitteiden toteutuminen. Seurantatiedot koostetaan seurantaraporttiin, joka käsitellään vuosittain sopimusosapuolten yhteisessä seurantakokouksessa kullakin seudulla.

MAL-sopimusten vaikuttavuutta seurataan kahden vuoden välein kaupunkiseuduittain valittujen seurantaindikaattoreiden avulla. Vaikuttavuuden seurannan koordinoinnista vastaavat ympäristöministeriö sekä liikenne- ja viestintäministeriö ja toteuttamisesta Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom) sekä Suomen ympäristökeskus (Syke).